

PLAN DE CONSILERE PENTRU FAMILIILE CU COPII CU CES

Psihopedagogia modernă centrată pe copil se bazează pe convingerea că familia este primul educator și cu cel mai mare potențial de educare. Familiile copiilor cu CES sunt adesea responsabile de copiii lor tot restul vieții. La orice copil, în mod particular la copiii cu cerințe educative speciale, gradul de interes și de colaborare a părinților cu școala este cel mai adesea direct proporțional cu rezultatele școlare obținute de copii.

Un rol foarte important al școlii în context este acela de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, pentru a face față greutăților cu care se confruntă.

Implicarea familiilor în ameliorarea educației copiilor cu CES a condus la multe schimbări pozitive, adesea în modalități radicale. În România familiile și asociațiile de persoane ori de părinți ai copiilor cu dizabilități au contribuit în mod substanțial, mai ales după 1990, la adoptarea unor măsuri de ameliorare a calității școlarizării copiilor cu CES

Câteva **standarde fundamentale** pentru programele de colaborare a părinților în educația specială:

- toate intervențiile ar trebui să plece de la presupunerea că nu părinții sunt cauza dizabilităților copiilor lor; se are în vedere riscul că părinții să fie blamați pentru dizabilitățile copiilor lor;
- cadrele didactice ar trebui să aplice criteriul celei mai puțin periculoase presupuneri;
- o explicație completă a dificultăților copilului la școală este esențială pentru părinți;
- nici un specialist sau cadru didactic nu ar trebui să le spună părinților că nu mai este nimic de făcut pentru copilul lor;
- programele de intervenție și sprijin ar trebui să implice familiile la maximum. Ele ar trebui să fie construite astfel încât să satisfacă nevoile copilului în contextul larg al nevoilor familiei. Părinții ar trebui să fie recunoscuți ca fiind cei mai potriviți în relatarea istoriei, comportamentului și nevoilor copilului. Ei ar trebui să aibă acces total la informațiile educaționale și la “diagnosticele” copilului.

Comunicarea și colaborarea eficientă dintre cadrele didactice și părinți se bazează pe câteva elemente:

- **Respectul** (reciproc) – poate fi modelat adesea de catre cadrele didactice. Este important sa se plece de la premisa ca parintii sunt cei mai importanti profesori din viata copilului; respectul si tactul dovedit de cadrul didactic fata de complexitatea unor probleme poate induce respectul reciproc;

-**Atitudinea impartiala**, care solicita gandirea pozitiva si deschisa despre familie, evitarea judecatilor evaluative si dezaprobatore. Atitudinea impartiala inseamna incurajarea familiilor de catre cadrele didactice sa-si evalueze propriile decizii fara a influenta cu propria lor parere;

-**Empatia** fata de parinte poate fi usor sesizata de acesta prin deschiderea la dialog si comunicare sincera.

Formele de colaborare si sprijin reciproc intre scoala si familie sunt:

-**Activitatile de oferire a informatiilor** – in cadrul acestora familiile primesc informatii din partea persoanelor autorizate (aviziere, scrisori si bilete, carnete de corespondenta, telefoane, publicatii / buletine periodice ale scolii, diferite stiri, programe de intalnire cu parintii, sedinte.

-**Pregatirea parintilor** – cere atat parintilor cat si specialistilor sa-si aloce timp pentru pregatirea si programele educationale ce vor fi aplicate. Pregatirea parintilor este o activitate foarte constructiva deoarece implica invatarea si acumularea cunostintelor si tehnicilor folositoare parintilor in schimbarea comportamentelor neadecvate ale copiilor. Sensibilizarea parintilor pentru obiectivele, tintele, abilitatile programelor este esentiala in educarea si pregatirea acestora.

-**Situatiile de non-colaborare intre scoala si familie sunt frecvente**. Ele sunt cauzate de motive diverse, de perceptii diferite ale parintilor si cadrelor didactice cu referire la valoarea scolii, a copiilor etc.

- problemele native ale parintilor: vigoarea fizica si energia psihica de a putea trai si sprijini copilul care are o dizabilitate;

- tendintele psihologice de aparare folosite de parinti pentru a face fata epuizarii, furiei si durerii survenite in urma necazurilor derivate din situatia de parinte

- apare o schimbare a experientelor sociale ale parintilor ca rezultat al dizabilitatii copilului; adesea parintii isi aloca o mare parte de timp si resurse financiare pentru

a se documenta singuri in problematica specifica dizabilitatii, pentru a cauta servicii de reabilitare adecvate, pentru a incerca sa devina chiar ei intervenanti in ameliorarea unei situatii.

Sunt si parinti ale caror dificultati nu pot fi atenuate prin interventia cadrelor. Acesti parinti trebuie orientati catre **specialisti calificati** (consilieri, psihologi, psihopedagogi, asistenti sociali, medici etc.).

Orientarea este binevenita atunci cand parintii:

- sunt implicati in neintelegeri maritale sau alt gen de crize;
- resimt probleme financiare
- cred ca nu sunt pregatiti pentru educarea copilului lor;
- simt deseori sentimente de neajutorare, disperare;
- sunt situati constant la nivele inalte de stres;
- incep deseori sa se planga mai degraba de probleme personale decat de cele manifestate de copil sau de programul educational al acestuia.

Modalitati de stimulare a implicarii familiale – cu referire la gradinita

- Invitarea parintilor in activitati la clasa (grupa) poate inlesni o experienta pozitiva prin:
 - selectarea unei activitati care poate fi demonstrata usor;
 - angajarea parintilor sa lucreze doar cu grupuri mici de copii (2-3);
 - incurajarea bunei dispozitii, a unei atmosfere relaxante;
 - evitarea declararii de invingatori;
 - consilierea in indrumarea comportamentului copiilor.

- **Grupurile de sprijin constituite din parinti** (ai copiilor cu CES)

Parintii acestor copii au nevoie de a se intalni cu alti parinti care au copii cu CES, mai ales daca este vorba de probleme de acelasi fel sau asemanatoare. Grupurile de sprijin constituite din parinti le ofera acestora sansa de a-si comunica informatii, de a da si de a primi un suport emotional, de a lucra ca o echipa cu interese comune in favoarea copiilor. Initiativa constituirii unor asemenea grupuri este bine sa vina de la parinti. Modalitatile de organizare si activitatile pe care si le propune grupul de sprijin pot fi foarte diverse, in functie de problematica si potentialul copiilor, ale scolii, ale contextului comunitar etc. Ceea ce este important si esential in buna functionare a grupului este cultivarea sentimentului de comunitate

- **Pastrarea confidentialitatii** informatiilor este foarte importanta, cel putin din doua motive. Pe de o parte, parintii copiilor cu CES au nevoie de mai multe informatii pentru a se putea implica, pe de alta parte multe din aceste informatii pot fi dureroase.

Implicarea parintilor ca factori de decizie este esentiala.

Parintii copiilor cu CES isi stabilesc, cel mai adesea anterior venirii la scoala (gradinita) relatii cu specialisti si servicii ale comunitatii, sunt ei insisi surse de informatii, deci pe ansamblu resurse importante pentru scoala, pentru alti parinti. Informatiile oferite de parinti pot fi incluse in modalitati diverse de luare deciziilor privitoare la copiii cu CES.

- **Formarea unei echipe de sprijin care sa includa si parintii.**

Functionarea unor asemenea echipe formate din cadre didactice si / sau diversi specialisti este optimizata daca ele cuprind si parintele copilului, ca si cadrul didactic care preda la clasa respectiva. Uneori chiar si membri ai personalului nedidactic al scolii pot aduce date utile la reuniunile acestei echipe.

Adeseori parintii in devenire , precum si cei ce sunt deja parinti au conceptii eronate in legatura cu rolul lor in viata copiilor lor. Conceptiile eronate pot fi generate de oboseala , izolare , lipsa timpului liber , schimbarea prietenilor , sentimentele contradictorii , relatiile tensionate in cadrul cuplului, sentimental neimplinirii sau lipsa de organizare. Rolul de parinte al unui copil cu dizabilitati este deseori stresant. Desi isi iubesc copiii pot reactiona la stres tipand la ei sau tratandu-i in moduri in care nu ar trata niciodata pe altii. Cand reactioneaza in acest fel ei le reduc pretuirea

fata de ei insisi. Cand isi controleaza stresul ei modeleaza abilitati pentru copii lor si ii ajuta sa-si mentina pretuirea de sine. Parintii copiilor cu dizabilitati sunt confruntati mereu cu solicitari de schimbare a timpului, rabdarii, energiei si imaginatiei lor. Intelegand ce se petrece in corpul nostru sub influenta unui stres prelungit sau intens , putem sa intelegem de ce managementul stresului reprezinta o parte importanta a ingrijirii de sine. Cadrele didactice puse in situatia de a avea in colectivitatea lor un copil cu dizabilitati actioneaza in urma unei reflectii indelungate. Un punct important al interventiei cadrelor didactice il reprezinta colaborarea cu parintii si consilierea acestora , implicarea lor directa in lucrul efectiv cu copiii , nu doar in calitate de observatori, ci de participanti activi. Dar, cadrul didactic in general, nu este psiholog. Aici intervine consilierul familial care fiind un specialist poate mai bine sa ghideze parintii copiilor cu dizabilitati , pe calea optima pentru fiecare copil in parte.

Primul pas pe care trebuie sa-l faca un **consilier** este sa-i ajute pe parinti sa constientizeze ca inainte de a-si ingrijii copiii trebuie sa se ingrijeasca de ei insisi. Cand sunt relaxati , echilibrati psihic le este mult mai usor sa-si vada copiii ca fiind oameni. Abilitatile lor de rezolvare a problemelor sunt mai ascutite si sunt mai putin tentati sa considere comportamentul copiilor lor ca pe un afront personal sau ca o reflectare a faptului ca sunt parinti “buni”sau”rai”.

Urmatorul pas pe care trebuie sa-l faca consilierul este sa-i ajute pe parinti sa constientizeze ca trebuie sa relationeze cu copiii lor in mod pozitiv , sa-i aprecieze mai mult , sa realizeze ca ei sunt modele pentru copii lor si ca acestia prin ei , invata sa traiasca in armonie cu lumea.

Urmatorul pas este intelegerea importantei comunicarii , incepand cu toate metodele prin care comunicam fara sa spunem vreun cuvnt si cat de mult putem comunica fara a folosi cuvintele. Este nevoie de practica pentru a invata sa comunici pozitiv si eficient. Ca si rolul de parinte ,aceasta nu este o abilitate innascuta , in schimb ea poate fi invatata.

In general , copiii nu ne spun cum se simt ei, ei se poarta cum se simt , ei plang sau au un comportament inadecvat pentru a ne transmite ca nu se simt bine. In fiecare zi parintii si consilierii pot observa duzini de emotii la un copil. Sarcina parintilor si consilierilor este sa-i ajute pe copii sa invete despre sentimentele lor si sa le arate

relatia dintre sentimentele si comportamentele lor. Copiii isi doresc ca oamenii importanti din viata lor sa-i inteleaga si sa stie ce simt ei. Cand sentimentele unui copil sunt intelese si confirmate de catre un parinte , un cadru didactic sau un consilier se intampla deseori un lucru minunat in comportamentul sau starea lui de sanatate se imbunatateste.Cu sprijinul unui parinte sau a consilierului copilul invata sa caute propriile lui solutii pentru probleme, sa devina mai independent si sa-si stapaneasca emotiile si comportamentul.

Relatia dintre copiii cu dizabilitati , parintii lor si consilier trebuie privita pozitiv, iar pentru acest lucru trebuie respectate cateva reguli. Parintii si copiii trebuie sa fie realisti in asteptari .Trebuie luate in considerare varsta copilului, precum si alte circumstante. Copilul trebuie implicat in luarea deciziilor si trebuie alese situatiile la care poate sa participe .Trebuie oferit copilului o alegere din doua optiuni , pe care cei mari le accepta . Problemele trebuie discutate pana se ajunge la o concluzie acceptabila , chiar daca nu se ia o hatarire.Un aspect important in cadrul consilierii familiilor cu copiii cu dizabilitati este acela al punerii in legatura a mai multor familii aflate in aceiasi situatie , promovand o abordare pozitiva a cresterii si disciplinarii copiilor. Masurile intreprinse trebuie sa se adreseze in mod specific factorilor care contribuie la abuzare si neglijenta.Trebuie relevat ca nu exista un singur model de parinte si nu trebuie insistat pe o singura metoda de a fi parinte.”Unde-s multi puterea creste “spune o invatatura populara; numai prin unirea fortelor parintilor, cadrelor didactice si consilierilor familiari se poate realiza o mai buna integrare a copiilor cu CES.

In concluzie, instituirea respectului reciproc, a relatiilor empatice, ca baza a unei colaborari autentice intre cadrele didactice, elevi, familiile lor si specialisti este un proces complex, care cere timp, energie, prudenta, adesea mult bun simt si buna credinta. Este important de mentionat ca in acest proces nu numai copiii sunt cei care invata, ci si adultii.